

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

FENT CARREERANY

MARIA DE LA SALUT

ASSOCIACIÓ DE PREMSA FORANA
DE MALLORCA

Número 134

Any XI

OCTUBRE, 1997

* NOTÍCIES
CURIOSES DEL
SEGLE XX.

* ARRIBADA DE LA
IMATGE DE LA
MARE DE DÉU RES-
TAURADA.

* FOTOS DE LES
FESTES PATRONALS.

* GRAN
PARTICIPACIÓ A LA
FIRA DE MARIA

Sumari

Editorial i sumari	2
Notícies curioses. 3. Segle XX	3
Un estiu a Maria...	
Des del retrobament	4
Imatges de les festes-97	6
Arribada de la Mare de Déu	8
Crònica de la Fira	10
Bullit de Notícies	12
Demografia. Telèfons d'interès	14
El temps.	15
L'ajuda infalible	15
De Viatge amb Viatges Martel	16
Tanta amabilitat em deixa confús	17
El recó del poeta	18
La Colcada (d'uns damunt els altres)	19
La sogre de Sant Pere	20
Les competències d'Educació: The never endin story	21
Carrerany Esportiu	22

FOTOGRAFIES:

Joan Gelabert Mas
Magí Ferriol Bauzà
Miquel Morey Mas
Joan Gual Bergas

PORTADA:

Arribada de la Mare de Déu, portada
pels veïns de Maria.
Foto: Joan Gelabert

EDITORIAL

En arribar el mes de setembre, el mes que ara mateix ens ha deixat, el nostre poble augmenta d'una manera desenfrenada la seva activitat. En la nostra revista en teniu una bona mostra, està repleta d'imatges d'esdeveniments: festes patronals, actes culturals, natació en sec, futbol de tota mena, pregò sorpresa, exposicions, fira d'objectes usats, etc.

Les festes patronals i la fira han estat les activitats estrella. Ara bé, no totes dues han tengut la mateixa acceptació: mentre la fira va creixent en participants i acceptació, les festes patronals han tengut el rebuig de tots els sectors de la població: un programa fet amb molt poca il·lusió, amb pocs encerts, moltes imprecisions als actes, tant en els horaris com en els seus protagonistes, i tira per envant.

Però no tot és festa. També ha començat l'activitat escolar. Un any escolar marcat pel traspàs de les competències educatives. El començament al nostre poble ha estat tranquil així com també als instituts on van els nins i nines de Maria. El que ja no va tant bé són els quasi eterns problemes d'infraestructura dels nostres edificis escolars, que tothom se'ls mira i ningú fa res.

EQUIP DE REDACCIÓ:

Magí Ferriol Bauzà
Joan Gelabert Mas
Margalida Mas Vicens
Miquel Morey Mas
Onofre Sureda Ribas

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO:

Bartomeu Pastor Sureda, Antoni Gelabert i Mas, Es padrí des Pla, Miquel Rosselló Quetglas, Miquel Oliver Roig, Llorenç Capellà, Jaume Santandreu, Pere Sampol i Mas i Joan Gual Bergas.

EDITA: Associació Cultural FENT CARRERANY
Fax: 971-525585
Sant Miquel, 11 07519- Maria de la Salut
IMPRIMEIX: Gràfiques SIBA
Santa Margalida

La redacció de Fent Carrerany
no es fa responsable de les
opinions dels qui hi escriuen

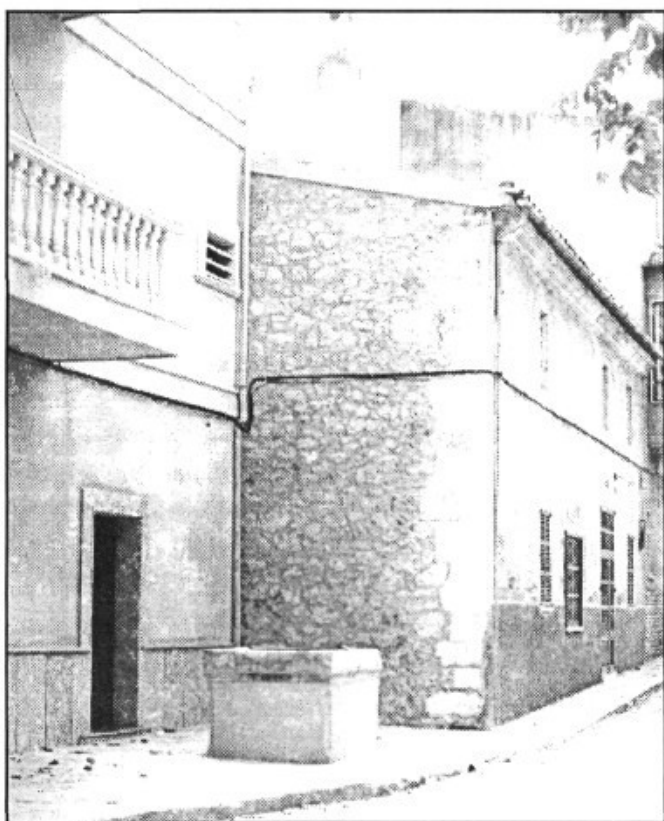
Nº DEPÒSIT LEGAL: PM-457/1986

NOTÍCIES CURIOSSES

3. SEGLE XX.

Bartomeu Pastor Sureda

Any 1902. S'acorda no permetre rentar roba al pou públic de dalt... ni emportar-se'n aigua a carretades.

Pou públic de Dalt

Any 1902. Prohibició de deixar carros als carrers durant la nit.

Any 1902. Adquisició de xipressos per sembrar-los al cementiri nou.

Any 1904. Es remet a l'Administració d'Hisenda, certificació de no haver-hi en aquesta localitat carruatges, automòbils, ni cavalleries de luxe.

Any 1908. Adquisició d'una bandera espanyola i un pal per onejar-la en el frontis de la Casa Consistorial els dies de Festa Nacional.

Any 1930. Constitució de la Societat "Centro Instructivo Recreativo Mariense". El 1932 n'era president Antoni Jordà Ribas.

Any 1932. Obres de reforma a les cases de Roqueta. "Obras en perjuicio del mérito artístico de tan interesante construcción". [Es tracta de les reformes dutes a terme pel propietari, el capellà Francesc Jordà].

Any 1933. La senyora Joana Maria Font Quetglas, encarregada de l'estació telegràfica municipal.

Any 1934. Dirigents del Centre Republicà Federal:

President: Jaume Negre

Secretari: Jaume Gual

Any 1935. Metge titular: Emilio Burges Marco.

Any 1937. Instància del metge titular Rafel Mateu Martorell denunciant "...el politiquero de baja estofa", existent (4 d'agost).

Any 1938. Alçament del desterrament a més de 30 quilòmetres de Maria al sacerdot Bartomeu Perelló Nadal [es vicari des carrer Major, que era republicà] i al metge Rafel Mateu Martorell, també republicà (29 de juny de 1938).

Any 1938. Maquinària agrícola existent a Maria:

1 tractor Fordson 10/20 H.P.

1 tractor Cletrach 10/20 H.P.

60 sembradores [de bístia].

Any 1938. Funcionaris Ajuntament:

Càrrec	Titular	Antiguitat
Secretari-Interventor:	Francesc Perelló Pons	(20-X-38)
Oficial 2°:	Mateu Mas Font	(1-XI-36)
Recaptador, Aux. Secr:	Antoni Seguí Quetglas	(3-X-38)
Metge Titular:	Antoni Llinàs Amengual	(30-VIII-38)
Veterinari Titular:	Martí Llinàs Ribas	(1-I-30)
Apotecari:	Estanislao Del Campo Romero	(30-VIII-34)
Guàrdia Municipal:	Josep Buñola Vanrell	(1-VIII-36)
Saig:	Bernadí Martí Moragues	(26-IX-1909)
Municipal Jurat:	Antoni Andreu Oliver	
Fosser:	Antoni Alomar Ferriol	(13-X-28)

Any 1939. Onofre Sureda Cifre, President de l'Associació Catòlica de pares de família.

Any 1939. Del Govern Civil i per mitjà del Batle es comunica a Antoni L. Monjo [metge Monjo] i Rafel Perelló Nadal... i se'ls adverteix que deuen, immediatament, subscriure's cada un d'ells a la "Ficha Azul" amb la quantitat de 40 pessetes i al "Plato Único" amb 60 pessetes.

Any 1939. El soldat Jordi Matas Mestre i el caporal Antoni Bergas Barceló han resultat morts a conseqüència d'una topada de trens a Aranda de Duero (Burgos), dia 3-III-1939.

Any 1939. El soldat Francesc Munar Mas ha mort a l'hospital militar de Girona a conseqüència d'una gastroenteritis.

Any 1942. Apertura apotecaria Joan Ferragut Rossell.

Any 1942. Voluntaris Divisió Espanyola (Azul). Miquel Mas Carbonell, sergent d'Infanteria. Va morir al front [de Rússia ?].

Any 1947. Instal·lació del servei telefònic. Era Governador Civil Alejandro Rodríguez de Valcárcel.

Any 1955. 18 sol·licituds d'instal·lació de telèfon.

Any 1959. Xarxa d'enllumenat públic.

Any 1964. Instal·lació d'enllumenat públic al Cementiri.

Font: Arxiu Municipal de Maria de la Salut.

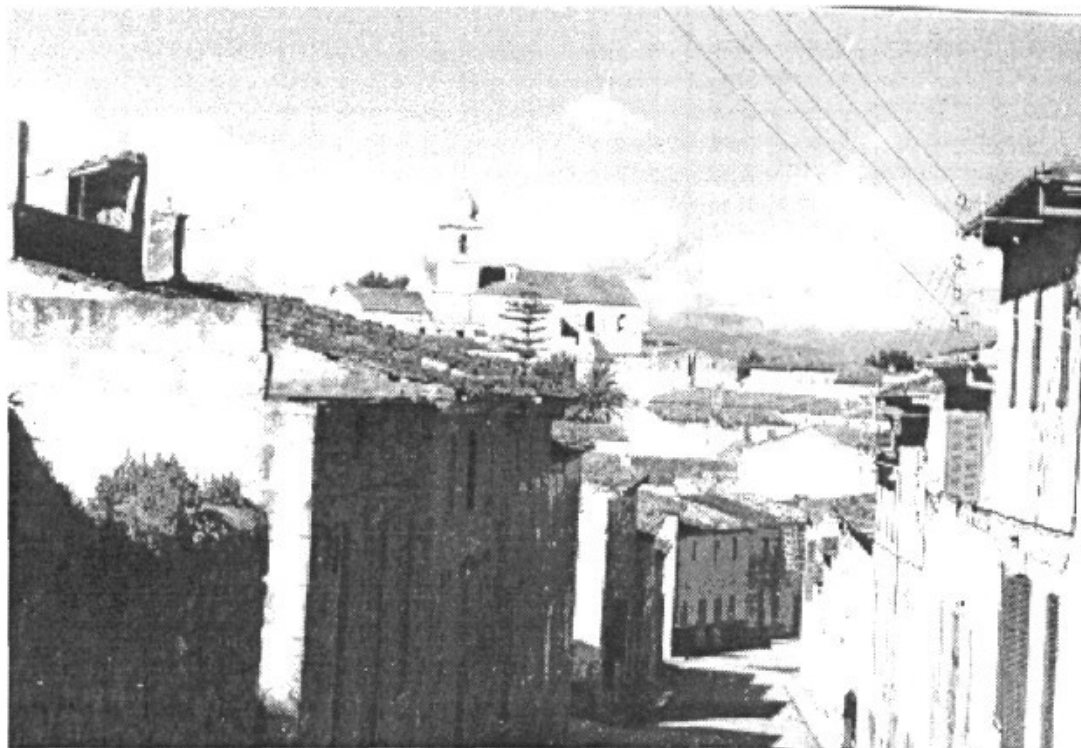
UN ESTIU A MARIA... DES DEL RETROBAMENT.

Era un desig llargament acaronat passar un estiu de vacances a Maria, ja que feia 21 anys, que no hi passava totes les vacances d'estiu, ...hi ha tantes coses per conèixer i veure que sempre pesava més el viatge, que passar tot el mes d'agost al meu poble; però les ganes cada any esdevenien més fortes i aquest estiu s'han fet realitat. Reviure els molts anys passats de canícula estiuenca, sentir el cant de les xigales, hores i més hores a l'ombra d'un

coneixedors com pocs dels racons mes conservats, autèntics i idíl·lics de l'illa, tant de la costa com de l'interior, després d'un sopar magnífic a una casa que tenen als afores d'Artà, una casa que és un autèntic museu representatiu de l'essència identitària mallorquina; l'amfitriona és l'autèntica encarnació d'aquella senyora mallorquina que tan bé va saber descriure En Llorenç Villalonga a llurs novel·les, aquella Dona Obdúlia tota d'una

peça. Vàrem passar una vetlada inoblidable tenint com a teló de fons la il·luminació del castell d'Artà. El somni d'una nit d'estiu !

A part dels "banyos" que vàrem prendre per indrets quasi verjos, també vaig fer una gran troballa: descobrir Corall Vermell (*Corallium rubrum*), en gran quantitat en varies coves i parets d'aigües somes i profundes, una autèntica emoció i alegria que no me'n sabia avenir. Hem

garrofer a Llampí, era un enyor profund; passar calor de veritat, regalimant-me per la cara les gotes de suor i trobar una dolça ombra de figuera; menjar figues de moro de bon matí després d'una nit de pluja; tants i tants records que se'm feia fortament atractiu.

Tornar a anar a prendre un "banyo", que era com ho dèiem abans, a algun indret sense gent, on hi hagués aigües transparents, sense estrangers plens d'olis i tot lluent, sense motos d'aigua que tant odio, i tants i tants inevitables inconvenients de molts indrets de la costa mallorquina, d'aquesta Mallorca que a poc a poc, va perdent la seva identitat. Anar a uns indrets recòndits, poc visitats, on encara he trobat Nacres (*Pinna squamosa*), el mol lusc lamel libranqui més gran de la mediterrània i que ha desaparegut de molts indrets de la nostra costa mallorquina on abans era molt abundant; no diré on les he trobades, eren precioses, precisament encara n'hi ha, de colònies, perquè l'aigua no està contaminada per les multituds de banyistes. Aquestes cales me les varen dir uns amics

pres "banyos" a indrets d'una Mallorca autèntica encara existent, que si tots tenim sentit comú, responsabilitat històrica de mantenir els ecosistemes a les generacions futures, serem capaços de conservar-los i exigirem als poders públics una normativa legal eficaç i suficient, així com eficàcia en la vigilància del compliment.

Vaig caminar pels carrers i topava i saludava la gent, alguns, bastants no sabien qui era jo, tant se val, vaig trobar cares i més cares conegudes, unes estimades, d'altres sense cap lligam personal ni vivencial, però cap d'indiferent. En vaig recordar moltes ja desaparegudes no sé quan, d'altres totalment canviades, la meua també, que presentaven petites arrugues traïdores, la vista ha anat perdent brillantor, les canes mostren la saviesa acumulada dels anys, el caminar més pausat; aquell intercanvi de salutacions que conforma un diàleg únic, inigualable i entranyable, i per mostra el que vaig tenir un dia qualsevol, de bon matí amb un veí del poble, que estava fent obres a casa seva, havent substituït una paret gruixuda i preciosa de pedres per una

de blocs, que des del meu punt de vista no m'agrada, i quantes façanes s'han fet mal bé al poble per manca de sensibilitat popular i per falta de normativa municipal.

Jo.- ..... Bon dia, l'amo En Tomeu!

L'amo En Tomeu.- Bon dia, Toni

J.- ..... Com va això?

L'amo.- ..... I hem de dir bé

J.-, ... Idò bé va

L'amo.- ..... Idò que duri

No em direu que no sigui un diàleg únic i impossible de donar-se en altres contrades.

Ha estat un agost, meteorològicament parlant, molt divers. Per començar hem tengut un "gat d'aigo", la sequera del pou de Sa Pleta era quelcom cantat per tots aquells observadors que aquestes dècades hem vist desaparèixer els albellons d'aquella rodalia, també eixugar-se Sa Gruta de Roqueta, eixugar-se el forat que va fer anys després a la part baixa de Sa Pleta el meu tio Joan (de Santiago); molt probablement el doll que n'alimentava el pou públic de Maria, n'és el mateix.

I deia que l'aigua a Mallorca, i a la resta d'illes, és un tema que per llur transcendència mereix un debat popular, que cal que tots ens el prenguem seriosament, o del contrari, el desenvolupament futur de les illes està fortament hipotecat, i segur que qualsevol altra solució que no sia racional serà a un preu molt elevat. Va fer dies de molta calor, que feien intransitables els carrers a hores punta i d'altres dies amb unes barrumbades que afortunadament no han fet, al manco que jo sàpiga, a Maria, cap desastre. Aquests canvis de temps són esperables, però imprevisibles, o almenys ara no trobes gent pel poble que sigui "endevinadora" del temps i s'atreveixi a fer un pronòstic, ni que sigui a curt termini, la TV ho ha matat del tot.

Abans, devora ca els meus pares a s'Adrogueria, hi vivia l'amo En Gullem Pastor, que al cel sia, i tenia fama d'endevinar el temps que faria. Record que pujava fins a l'encreuament del carrer Font i Roig i del Carme, a l'antic pesador del porcs, i allà mirava damunt Lluc, damunt Alcúdia i damunt Artà, no podia fer-ho darrera perquè l'església i les cases del començament del carrer Major li ho impediien, i deia:

.- si els nivells de Lluc topen amb els d'Alcudi, que són en Creu, i el vent d'Artà no s'els endú, s'aigo és segura, ara bé, si no és així no en veurem ni gota.

.- i acabava dient - : o plourà o no plourà.

I tenia tota la raó, al manco en un 50% de les

vegades encertava, molt més que ara la TV.

He tornat a reviure aquells capvespres plàcids, a la fresca, amb remolins majorment de dones, moltes vídues, que unes anaven enfilant tomàtiques, preparant-se per l'hivern, fent rebost per la família; d'altres fent randa, artesanía meravellosa, per alguna néta o nét que segurament es casarà prest, o fent brodat de punta de coixí, amb unes mans sàvies i de moviments precisos, suaus, que sembla que acaronen la roba, mans de dona, de mare, de padrina, úniques !; cada una anava contat històries d'antany, de jovenetes, records llunyans, somnis realitzats o desitjos no aconseguits, o algun amoret amagat que els venia al record.

Les llargues converses a sa plaça d'Es Pou, a la nit, tot bevent unes herbes dolces amb gel, xerrant i xerrant, de tot i de res, davall un cel estrellat, clar, adesiara amb un estel que cau; uns picarols que se senten llunyans i que recorden que encara hi ha alguna guarda d'ovelles pel poble, el que abans era un so acompanyant de la nit per tots el indrets del poble, mentre a tots els carrers hi havia estols de gent prenent la fresca tot esperant un bri d'aire per anar a dormir.

Un poble que ha canviat molt, molt, i el que més, des del meu punt de vista, és el comportament de la gent, vull dir, el comportament sociològic. Sense cap altre dubte les comoditats i els serveis que un té a casa, conformen el comportament col·lectiu; hi ha més concentració de temps a casa i es va al llocs comuns únicament com activitat col·lectiva: ball de bot, esplai, teatre, xerrades temàtiques, concert, religioses-culturals, passant el major temps de descans a casa, com a les gran ciutats, molt probablement davant la TV. Aquest aspecte és el responsable de la crisi dels casinos, si bé al migdia els homes encara no els falta el cafè i el truc o terceti amb els companys a algun bar de sa plaça d'Es Pou.

Ah!... i no puc acabar aquests capbreus sense fer esment del Rock & Rostoll, un nou fenomen molt simpàtic i fresquíssim, que necessita d'un bon assessor d'imatge i de gestió, però com a fenomen juvenil és molt interessant i té totes les meves simpaties, crec que s'ha de potenciar i redefinir des dels valors que representa el Pla i la Part Forana com a identitat de país. Sentir fins altes hores de la matinada aquells sons esquerdats i intensos procedents d'un llumeneret blau que foradava la fosca, fou una sensació nova que me va agradar moltíssim.

Antoni Gelabert i Mas
Barcelona, estiu-97

Imatges de les Festes de la Mare de Déu '97

Festes passades, coques menjades, així diu la dita popular i és ben cert. Enguany la programació de les festes ha estat ben fluixeta, però malgrat tot, les festes són les festes i la gent aprofita qualsevol excusa per sortir de casa i anar a la Plaça a fer un cafè i una xerradeta fins entrada la nit.

Enguany hi ha tornat haver meló. Feia anys que no hi havia tants de melons, el dia de la verbena, quan el conjunt ja acabava, un grup de joves va baixar pel carrer de l'Església i va llançar uns melons damunt la Plaça,

rapidament un altre grup situat a Ses Corbates els va contestar amb el mateix llenguatge i els que estaven asseguts damunt la Plaça varen haver de buidar aviat.

Un dels actes més esperats va esser l'arribada al poble de la imatge de la Mare de Déu restaurada, aquest dia hi va haver una festada, tot el poble hi va prendre part, fent coques, fent net, enremellant els carrers, servint les coques i la beguda, ballant, etc.

Com hem dit, les Festes són les Festes, i aquí teniu una mostra de les d'enguany.

Taula rodona sobre la problemàtica de la venda de terres als alemanys.

A baix la pujada al pal ensabonat i pregó de festes a càrrec de'n Jaume Santandreu

El Moto Club Cop de Gas va estar molt actiu durant les festes i varen organitzar molts d'actes, entre d'altres la taula rodona sobre la venda de terres, l'exposició de motos antigues, l'exposició commemorativa dels seus primers 15 anys, futbol, etc. Aquestes dues fotos de dalt corresponen a l'exposició de motos antigues.

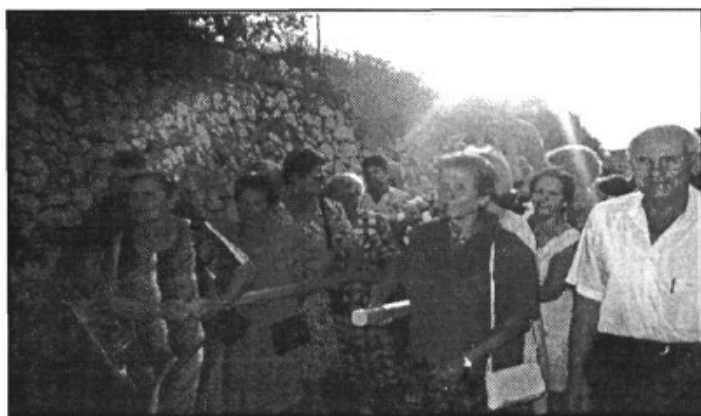
Això és una mostra de l'exposició dels 15 anys de Cop de Gas, hi havia molt de material acumulat al llarg dels anys. Enhorabona i que en pogueu fer molts més.

Inauguració de l'exposició de n'Antònia Torelló a Sa Capella Fonda, com podeu veure hi va anar molta de gent.

A l'esquerra podem veure la pintora devora una reproducció dels Banys Àrabs de Ciutat pintat per ella.

Arribada de la Mare de Déu a Maria

En aquestes fotos podem veure el moment que la imatge de la Mare de Déu surt de ca l'amo en Miquel Nadal, per enfilars el camí cap a l'església passant per una part dels carrers del poble. A dalt a la dreta podeu veure un grup de dones que duen la imatge per la carretera de Sineu.

N'hi va haver que li donaren la benvinguda amb forma de pancarta i fins i tot les persones de més edat volgueren estar present a aquest acte.

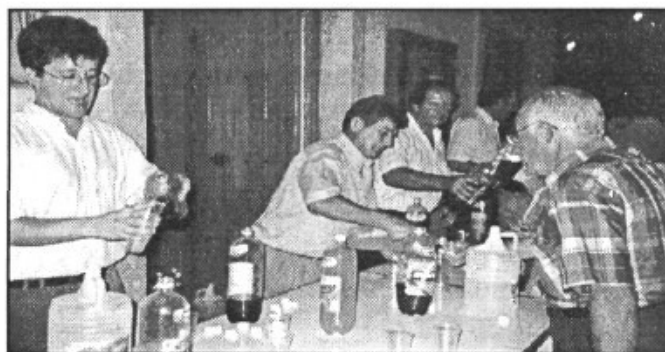
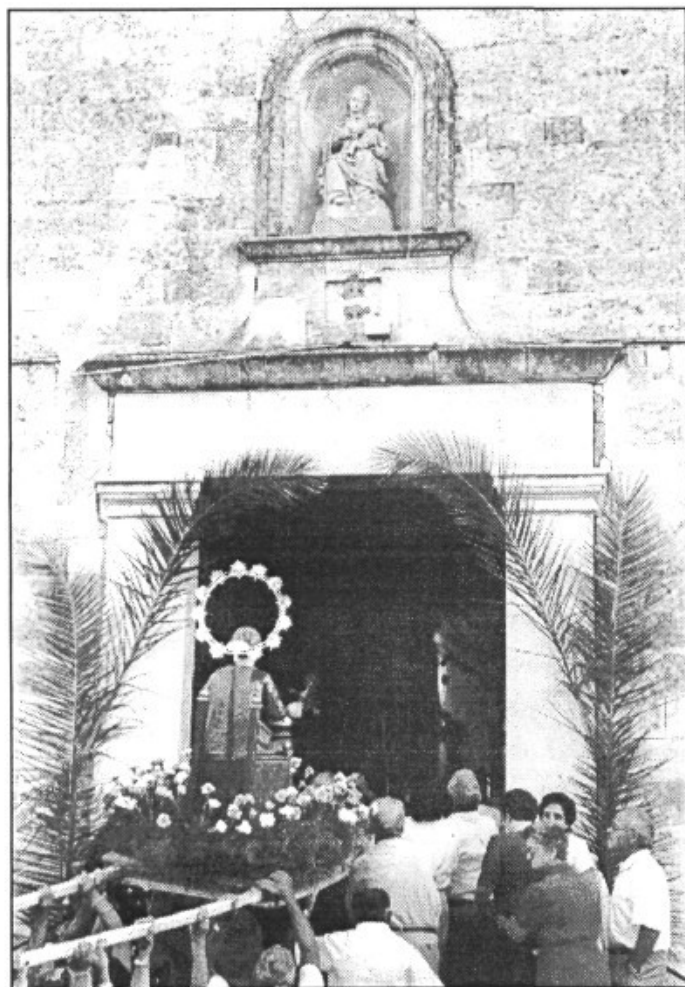
En aquesta foto podeu veure madò Margalida que ja ha fet els 101 anys i la seva germana Antònia de 97.

A Més madò Antonina està amb el seu marit, mestre Pere que són el matrimoni més vell de Maria, acompanyats de les seves veïnades, madò Margalida, madò Martina i madò Antonina, escoltant les xeremies.

Durant tot el trajecte, moltes foren les persones que volgueren portar la Mare de Déu fins arribar a l'església, que estava a punt després de les obres, per rebre la seva madona. Aquí podeu veure la imatge pujant el carrer de l'església i el moment que entre dins el temple. Després hi va hever festa per a tothom. Un bon refresc de coques de verdure i dolces elaborades de forma voluntària per la gent del poble i una ballada de ball de bot per acabar la festa.

En aquestes tres fotografies de la dreta podeu veure les taules del menjar i del beure. El menjar estava situat a la rectoria i a la casa de devora Sa Capella Fonda i la beguda a la Unitat Sanitària. No va faltar res, és més, va sobrar de tot i era boníssim.

MOLTA DE GENT VISITÀ MARIA AMB MOTIU DE LA FIRA

Enguany, seguint amb la dinàmica de l'any passat, s'ha tornat aprofitar l'ocasió de la Fira per organitzar una sèrie d'actes culturals. Això és un encert i val la pena continuar en aquest camí. El mes de setembre és el mes més actiu al nostre poble, a primeries de mes tenim les festes de la Mare de Déu i a darreries, la Fira. La cinquena edició, sembla ser que ha servit per demostrar que aquesta fira ja està consolidada i no s'ha de deixar perdre.

PRESENTACIÓ DE LA PROPOSTA DE CANVI DELS NOMS DELS CARRERS.

Els actes varen començar el divendres a vespre amb la presentació del llibre "Proposta per una nomenclatura popular dels carrers de Maria" de n'Enric Pozo, Magdalena Torelló i Biel Bergas. Aquest acte amb principi havia d'esser presentat per na Pilar Rahola, regidora de l'Ajuntament de Barcelona i Diputada al Congrés dels Diputats de Madrid, però no va poder venir, sembla esser que aquesta dona té qualche malefici amb el nostre poble, perquè és la tercera vegada que ens deixa plantats. El seu substitut, en Biel Mesquida, estava malalt i va haver de presentar l'acte el nostre batle, en Rafel Oliver.

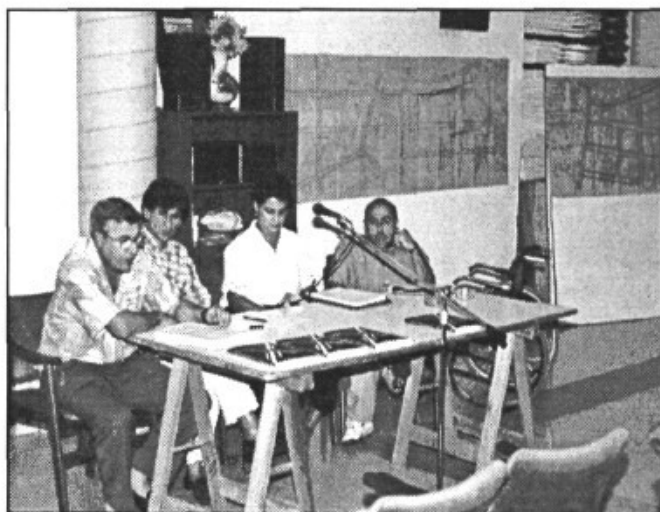

Públic que va assistir a la presentació del llibre dels noms dels carrers.

Hi havia bastant de gent a la presentació. Els autors varen explicar la seva proposta i la metodologia de feina que havien seguit per elaborar-la. Acabada la presentació per part dels autors, el públic va prendre la paraula i va esser bastant crític amb la proposta que s'acabava de presentar. Algunes crítiques anaven adreçades al rigor històric que s'havia seguit i d'altres a la biografia d'alguns polítics que possiblement tendran un carrer al nostre poble. Els autors remarcaren que al final del llibre hi ha un full de propostes per a que totes les persones o entitats puguin fer els suggeriments que creguin oportuns sobre el nomenclàtor

presentat.

D'aquest llibre cal ressaltar sobretot la qualitat de l'edició i maquetació, algunes de les fotografies són de l'arxiu de Fent Carrerany, i queda un poc fosca la participació de l'Ajuntament, sobre tot en la participació econòmica, esperem que ben prest poguem aclarir aquests dubtes.

Aquí teniu els autors del llibre i el batle el dia de la presentació

EL CONCERT DE LA CORAL DE LA UIB, EXTRAORDINARI.

El dissabte al vespre poguérem gaudir d'un dels millors concerts dels darrers temps a Maria. La Coral de la Universitat de les Illes Balears, dirigida per en Joan Company, ens va oferir un espectacle extraordinari, el programa estava perfectament conjuntat, mesclant peces clàssiques amb algunes de populars. Acabat el programa oficial, el públic encara en volia més i els cantaires oferiren encara algunes peces de regal.

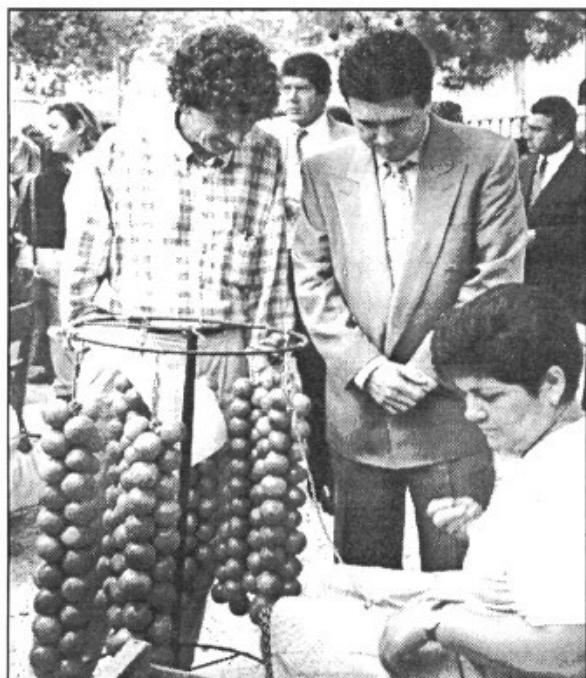

La Coral Universitària durant el magnífic concert que ens oferiren a l'església de Maria el passat dia 27 de setembre.

GRAN ENCERT LA MOSTRA DE FEINES ARTESANES

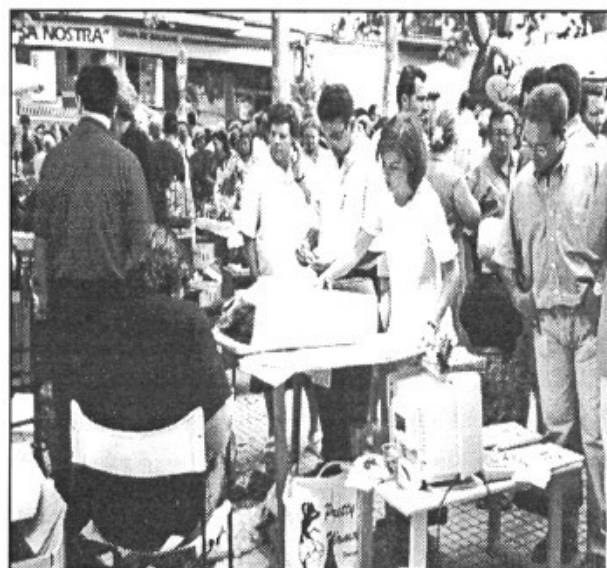
...I del diumenge, que en podem dir, el dia de la Fira. Aquesta fira ja està arrelada dins el calendari de Mallorca, enguany, com l'any passat, malgrat el ruixat que caigué devers les 5 de la matinada, el temps acompanyà i devers les dotze del migdia era impossible passejar pels carrers de Maria. Com a novetat que val la pena continuar, la mostra de feines artesanies. Aquesta és la millor manera d'explicar aquestes tasques populars, això és cultura popular.

Una novetat d'enguany va esser la visita del president del Govern, en Jaume Matas, del vice-president del CIM Francesc Triay i d'alguns batles dels pobles del voltant que acompanyats pel nostre batle feren la volta "oficial"

per la fira, pararen molt d'esment a la mostra de feines artesanies, es veu que no és el seu fort.. La nostra associació tenia una paradeta damunt la Plaça, i la comitiva ens visità, obsequiàrem al president Matas amb la darrera revista de fent Carrerany i amb uns calendaris d'anys anteriors.

Devers les set de l'horabaixa encara hi havia els darrers marxandos que arreplegaven i deixaven el nostre poble, fins l'any que ve.

En aquestes dues fotos de baix podeu veure la paradeta de Fent Carrerany, fins i tot les "autoritats" ens visitaren

BULLIT DE NOTÍCIES

COM CADA ANY, TORNA L'ESPLAI.

Ja torna a començar la temporada de l'esplai, després de l'èxit de la Diada de l'any passat, s'ha de tornar a la feina del dia a dia. Enguany s'hi poden apuntar tots els nins i nines nascuts entre l'any 1983 i el 1992. Dia 4 d'octubre és el dia per matricular-se i han de dur dues fotos de carnet i una fotocòpia de la targeta de la Seguretat Social.

LA DIADA DE MALLORCA I LA REPICADA DE CAMPANES.

El passat dia 12 de setembre, com molt bé sabeu, va esser la Diada de Mallorca, una mena d'invent del CIM per que la seva presidenta es pugui lluir. Dins el programa d'actes hi havia una repicada de campanes a totes les esglésies de Mallorca, a Maria a les dotze del migdia es feren repicar, i mentre sonaven, un home va sortir al carrer i va demanar:

-Que sabeu qui és el mort?

D'aquesta Diada en podeu treure les conclusions que vulgueu, o podeu.

SA NOSTRA CONVOCA ELS PREMIS MIQUEL ÀNGEL RIERA

La Caixa de Balears "SA NOSTRA" torna a convocar el Premis Miquel Àngel Riera de narrativa i poesia. Les obres que hi concursin hauran d'esser en català i inèdites, per participar a l'apartat de poesia s'haurà de tenir menys de 30 anys. Els premis a més de la publicació de les obres guanyadores serà de 250.000 PTA el de narrativa i 100.000 PTA el de poesia. El termini d'admissió d'originals acaba dia 31 d'octubre i s'han de presentar al carrer Ter, 16 de Palma

LA "MALA-PATA" DE'N RAFEL.

Enguany en Rafel, el batle, havia decidit fer un poc d'esport i havia fixat per un equip de futbol, el primer dia de partit, quan duia una estona jugant es va sentir una estirada a la cama. Després de córrer darrera metges ha hagut d'anar una temporadeta enguixat. El poguéreu veure per les festes amb la cama fotuda, tanta sort que el dia de la fira ja estava bé i pogué resistir la volta acompanyant a les "il·lustres" visites que tenia. Rafel, l'any que ve t'apunes a petanca, a truc, a escambrí, baldufes, etc. que l'edat no perdona.

UN LLIBRE SOBRE ELS 20 ANYS D'ESCACS A MARIA.

N'Enric Pozo i en Jeroni Bergas han confeccionat un llibre sobre els 20 anys d'escacs a Maria, segurament

se presentarà el dissabte dia 4 d'octubre. En aquest llibre hi podreu trobar tota la història del Club d'Escacs i alguna notícia curiosa. La portada del llibre és un magnífic dibuix de na Maria Antònia Roig i una bona font documental han estat les pàgines de la revista Fent Carrerany.

EL LLIBRE SOBRE ELS NOMS DE CARRERS ES GRATUÏT.

El llibre "Per una Nomenclatura Popular dels Carrers de Maria" el podeu passar a recollir per la casa de la Vila, hi ha un llibre per cada família del poble de franc. Si esteis interessats en tenir-ne més, el seu preu serà de 1.000 PTA.

ELS AMICS DEL REAL MADRID JA TENEN LOCAL...I COETS.

Els seguidors del Real Madrid van a tope, ja disposen de local, televisor i antena parabòlica. El local social el tenen a la cuina de ca'n Gaspar, a la Plaça de l'Església i cada dia que hi ha partit del seu equip es reuneixen allà per animar-lo, animar-se i celebrar els gols del Madrid amb coets.

VIATGE CULTURAL AL PAÍS VALENCIÀ.

Els amics de l'Agrupació Cultural de Porreres, ens han comunicat que organitzen un viatge per les comarques valencianes de la Ribera Baixa del Xúquer, La Safor,

El batle mentre escolta en Jaume Santandreu fent el pregó de festes, amb la cama enguixada i la crosseja en terra

BULLIT DE NOTÍCIES

Marquesat de Dénia, Vall d'Albaida i La Costera, amb l'objectiu de conèixer els indrets vinculats a n'Ausiàs March i algunes terres vinculades a Mallorca. Possiblement aquest viatge sigui els dies 7, 8 i 9 de novembre i coincidirà amb la gran exposició que es prepara a Gandia sobre n'Ausiàs March i la seva època. S'aprofitaria el divendres per veure l'Horta valenciana, Sueca i algun contacte cultural amb la gent de Gandia, el dissabte excursió per Dénia, Vall de Gallinera i Xàtiva i el diumenge visita a tot el conjunt monumental de Gandia, monestir de Valldigna i...un bon arròs.

El preu aproximat d'aquest viatge són 25.000 PTA, la sortida de Mallorca seria el divendres el capvespre i la tornada el diumenge a vespre. Si hi ha algú interessat es pot posar en contacte amb qualqu de la junta Directiva de Fent Carrerany i vos donarem més informació.

UN RESTAURANT A CA'S METGE MONJO.

Molts han estat els comentaris que s'han anat escoltant pel poble des de que començaren les obres al xalet de Ca's Metge Monjo sobre el que havia d'esser, si un restaurant, un hotel, un supermercat, etc. Ara ja està clar, perquè els propietaris hi han posat un cartell on anuncien la pròxima obertura d'un celler i restaurant típic mallorquí, des d'aquí els volem felicitar per emprar la nostra llengua per promocionar aquest establiment.

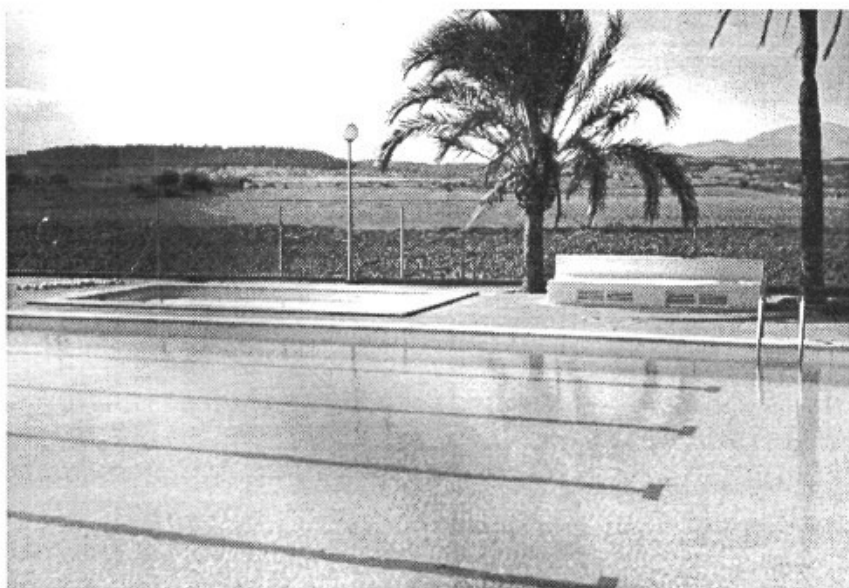
MALLORCA, RECICLA ARA!. CAMPANYA DE NETEJA DEL LITORAL.

Ens ha arribat informació per dur a terme una "Jornada ambiental de neteja del litoral de Mallorca" coordinada pel GOB i la Fundació DEIXALLES i recolzats pel CIM i cerquen voluntaris, grups d'esplai, grups d'excursionisme, centres escolars, etc. que hi vulguin participar. L'objectiu d'aquesta campanya es sensibilitzar als escolars i població en general sobre la problemàtica ambiental que generen els residus sòlids urbans.

Si voleu més informació vos podeu posar en contacte

Els al·lots hagueren de fer el fi de curs de natació en sec

Mentre la piscina descansava de tanta activitat estiuenca,

amb el Gabinet de Mallorca, Recicla ara!, Camí Salard, 63 de Ciutat o al telèfon 473171 i Fax 477239 i demanau per na xisca Martí o en Ventura pons.

EL FI DE CURS DE NATACIÓ, EN SEC.

Enguany el dia del fi de curs de natació, no es va poder fer la festa a la piscina com els altres anys. El motiu és que des de finals d'agost la depuradora està espenyada i l'aigua no està en condicions per poder-hi nedar. Els pares, mares i al·lots feren la seva festa a la seca, sense poder exhibir tot el que havien après durant l'estiu.

DEMOGRAFIA

ENS HAN DEIXAT:

Madò Francisca Auba Mascaró que morí el passat dia 6 de setembre a l'edat de 73 anys. Vivía al número 3 del carrer Petra.

Madò Antònia Cifre Mas que ens deixà el passat dia 9 de setembre a l'edat de 86 anys. Vivía al carrer de Sa Raval, número 21.

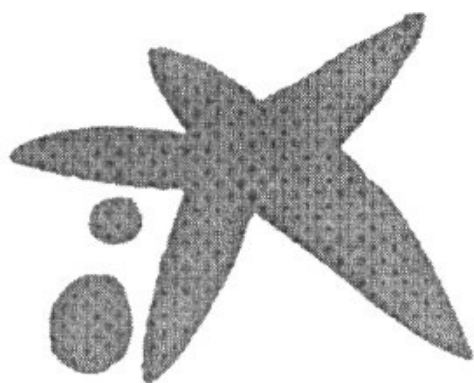
Que descansin en pau.

BENVINGUTS:

En Jaume Morro Vanrell va néixer dia 1 de setembre. Els seus pares són en Pere Morro Munar i na Catalina Vanrell Mascaró

Enhorabona als seus pares i demás família.

"la Caixa"

TELÈFONS D'INTERÈS:

AJUNTAMENT	525002
FAX	525194
UNITAT SANITÀRIA (cita prèvia)	525594
APOTECARIA	525020
ESCOLA DE DALT (telèfon i fax) ..	525083
ESCOLA DE BAIX	525252
LOCAL TERCERA EDAT.....	525564
PARRÒQUIA	525033
GESA INCA: AVARIES	880077
BOMBERS	085
HOSPITAL MANACOR Informació	847000
Urgències	847060
Cita Prèvia	847100
AMBULATORI D'INCA	502850
URGÈNCIES A TOTA L'ILLA	061
SON DURETA (Centralita)	175000
AMBULÀNCIES S.S. (Inca)	502850
AMBULÀNCIES	200362
RECAPTACIÓ TRIBUTS CAIB (Inca)	505901
ADMINISTRACIÓ D'HISENDA (Inca)	505150

HORARIS:

AJUNTAMENT:

de 8'30 a 15 hores.

APOTECARIA:

Matí: 9 a 13 hores.

Horabaixa: 16'30 a 20'30 hores.

UNITAT SANITÀRIA:

de 9 a 15 hores.

BIBLIOTECA:

Dimarts, dijous i divendres: de 18 a 20 hores.

Dimecres: de 17 a 20 hores.

Dissabtes: de 10 a 13 hores.

LÍNIA MARIA-PALMA:

Sortides Maria: 7'30 i 15 hores.

Sortides Palma: 13 i 19 hores.

LÍNIA INCA-MANACOR:

Cap a Manacor: 12'30 i 19'55 hores.

Cap a Inca: 9'40 i 18'50 hores

PUNT D'ATENCIÓ CONTINUADA DE SINEU:
Carrer Ponent, número 3.

- Per demanar hora al servei de Pediatria heu de cridar de 8 a 14 hores al 855043

- Per urgències, a partir de les 15 hores heu de cridar al 520292

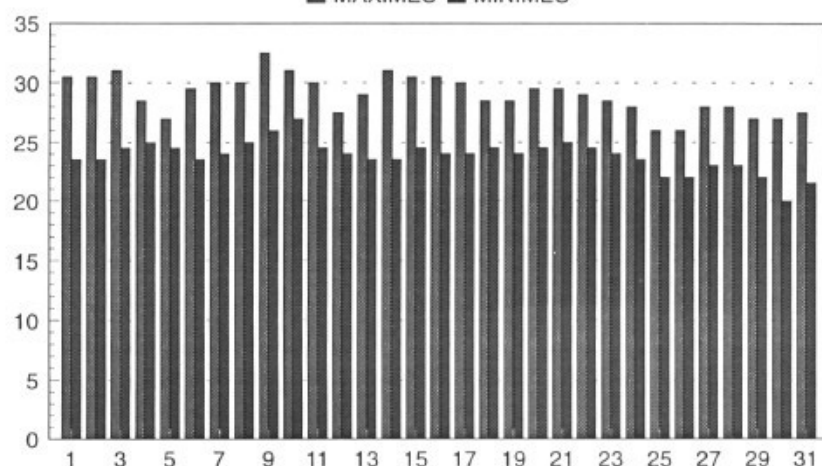
- Preparació pel part, postpart, control de gestació i informació sobre anticonceptius heu de cridar al 236624

El temps

MES D'AGOST

■ MAXIMES ■ MINIMES

PLUVIOMETRIA

Dia 5	1'5 l.
Dia 17	6 l.
Dia 18	23 l.
Dia 25	33 l.
Dia 26	5 l.

TOTAL: 68'5
LITRES

Temperatura Màxima	32'5 °C (Dia 9)
Temperatura Mínima	20 °C (Dia 30)
Temperatura Mitjana	26'4 °C
Mitjana Màximes	29 °C
Mitjana Mínimes	23'8 °C

L'ajuda infalible

Dones que estau presentes
preniu la fe catòlica,
per lema i per senyera
la santa religió.
Resoltes i segures
preniu la reconquesta,
siau les missatgeres
com bones catequistes
de la pau i de l'amor.

Caminau presuroses,
parlau, feis propaganda
de les santes idees
de pau i de bondat.
Avui que el món camina
i a passes grans, avança
cap dret a dins l'abisme
on sols hi ha ignorància,
odi, enveja i maldat.

És sublim la vostra obra,
és aspra la pujada
està plena d'espines i de dificultats.
No desmaieu, donetes,
per una travallada.
Quan Crist pujà al Gòlgota
aquella creu pesada
va pegar tres esclats.

L'empresa, com més fàcil
és menys victoriosa.
La vostra és molt difícil
però la vencereu,
teniu l'avantatge,
una arma poderosa
la fe en la vostra mare

la Verge Gloriosa
amb ella no temeu.

L'enemic té potència,
l'enemic és temible,
vos carregau, donetes,
un feix que és molt feixuc,
emperò coratjoses
a combat tan terrible,
oposau vostres forces amb l'ajuda
infalible de la vostra patrona
Verge de la Salut.

Es Padrí des Pla

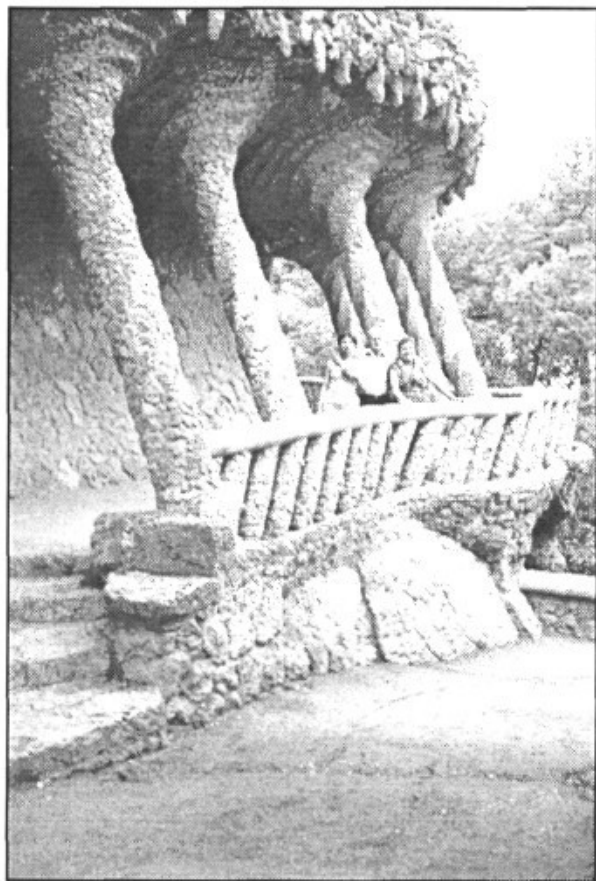
No tot és qüestió d'anar a fer fira i festa. 'Qualcú se n'ha de cuidar de les necessitats bàsiques de tot ésser viu. Per això aquí teniu les cuineres preparant unes bones sopes, encara que nosaltres just en vàrem sentir l'olor.

De Viatge, amb *Viatges Martel*

Viatges Martel sortejarà un viatge per a dues persones, entre totes les fotografies recents de viatges publicades a Fent Carrerany al llarg del 1997.

7.- Aquesta foto està feta a Eivissa, durant el mes d'agost d'enguany. Ens l'ha feta arribar n'Isabel Vanrell Mascaró

8.- Na Margalida Francisca Bunyola, juntament amb els seus pares Pep Bunyola i Francisca Pons, visitaren obres d'en Gaudí, a Barcelona. Aquí els teniu, el 23 d'agost, al Parc Güell.

9.- Aquests són en Biel Vanrell Mascaró i na Maria Monroig Bonet, casats de fresc, al Mirador del "Puerto de la Cruz, a Tenerife. Era el passat mes de Juny

TANTA AMABILITAT EM DEIXA CONFÚS

Els enunciats dels periòdics d'aquests dies passats en fer càbales sobre si el govern de Madrid posaria en pràctica aquelles promeses dels seus també dretans antecessors (el 40% de les receptes a pagar pels grossos), com que seria "OPRIMIR AL PODEROS", em deixà confús; perquè dins el meu cap no hi entra, no hi té lloc, que un govern de dretes s'atreveixi a castigar els "grossos". I a les proves em remet. No han passat dos dies i ja ha sortit un ministre a desmentir tal globus sonda. NATURALMENT! Sinó, què diria en CUEVAS?

I hom respira alleugerit perquè d'haver estat així com es deia no ens quedava més remei -als que creguérem i confiàrem en aquelles doctrines que predicaven allò de "OPRIMIR AL PODEROSOS Y LEVANTAR AL CAIDO", i que més tard abandonàrem en comprovar que tot allò no eren més que contes de mal pagador i enganys- que retornar al corral, ja que allò era el nostre somni. Il lús que és un, de jovenet!

Però com deia abans...la il·lusió, la confusió ha durat dos dies solament, dos dies que han servit per comprovar que l'únic que s'intenta és confondre'ns, embullar-nos, tenir-nos embadalits, enlluernats, i per això és que criden i criden: "ESPAÑA VA BIEN", quan els que no anam aclucats del tot veiem clarament que aquesta Espanya nostra va molt més bé per a uns que no per als altres i fins i tot diria que molt més bé per a alguns.

No és contador, però...en vista que "ESPAÑA VA BIEN" li amollarem: l'altre vespre escoltant la ràdio vaig oir un senyor que anunciava que si un nin d'una escola pública volgués anar a un col·legi privat, el Ministeri li abonaria la quantitat corresponent i necessària perquè es matriculàs al privat. La notícia de moment no em desagradà (més tard i després d'haver-me informat veig clar que allò que es pretén és minimitzar el públic i enfortir tot el que fa olor de privat), però en aquell moment vaig recordar un remor que circulava com a cert per Ciutat, ja fa temps, i el que es contava era que en un col·legi de "postín" de Palma, a més de les alumnes de pagament (les riques) també acollien un cert nombre d'altres nines (les pobres), les quals a més d'estudiar com les altres, ajudaven a les feines de la Casa. I es contava que quan es volia castigar alguna alumna de pagament l'amenaça era: "MIRA QUE TE PASAREMOS CON LAS POBRES!". Per l'amor de Déu! pens, i tan sols de pensar-ho m'agafa pell de gallina. No voldria per res d'aquest món que li pogués passar una cosa per l'estil a un nin d'aquests, avui.

I hom es pregunta: És que hem de ser com aquells arbres que perfumen el tall de la destrall que l'està degollant? O no és cert que el poderós és gros perquè n'ha enfonsat d'altres pel camí? Els Poders Fàctics seran sempre injusts i anticristians. I sinó, digau-me: no és vergonyós que per cada minut que ens han parlat de la "pobre" mare Teresa, ens han fet aguantar hores de la senyora de la "Dolce Vita"? Coneixem el nom de cada metge d'aquells que salven vides per Africa?

Però sí coneixem en Mobutu a qui ens pinten com un heroi, quan no ha estat altra cosa que un lladre lacai dels ianquis que l'embutaren amb els seus dòlars. O no és una vergonya contemplar les bacanals que s'organitzen als voltants dels Poders? Si fins i tot els diaris d'aquests dies ens informen que a Ciutat dues senyores bastant conegudes (els diaris donaven els noms) durant una festa es passaren hores sempentenjant-se per aconseguir sortir a prop del Rei a la foto, retrat on estic segur que no hi figura ni el meu amic Serafín ni en Jaume Santandreu. Mira que haver de llegir que en el funeral de la "pobre" mare Teresa : "AQUELLS DELS QUALS SE SENTIA MÉS A PROP, ELS POBRES, NO FOREN AUTORITZATS A PARTICIPAR-HI". Aquesta dona que ho donà tot pels pobres, s'ha vist privada de la companyia dels seus per un govern de cacics i classistes. Es pot ser més pocavergonya? No ho trob gens estrany, que el seu cos es descompongués abans d'hora. Volia fugir del mig d'aquella hipocresia.

I ja no ens queda més que comentar -ho faig avergonyit- l'homenatge "UNIDOS POR LA PAZ Y LA LIBERTAD" que es dedicà a un jove assassinat pels botxins d'ETA. I què voleu que us digui? O és que no hi ha sensibilitat en aquesta "España que va bien"? Qui recorda el nom del policia també assassinat per la mateixa ETA, fa tan sols uns dies? Què ha de dir la família d'aquest mort que no era polític, sinó guardador de l'ordre? O aquesta "España que va bien" no és de tots? Mirau que haver-nos d'empassar una mòmia com en Raphael fent pallassades (que em perdonin els professionals dignes), i uns altres (els "guaperes") "macarenitzant-se" en torn del president (quin quadre!), com si es tractàs d'una bauxa. I això no és el pitjor; això només fa riure. El vertader insult el protagonitzaren uns "españolitos" ignorants, que tingueren la poca vergonya de cantar "Libertat, Libertad", embrutant aquesta paraula acte seguit quan passaren a insultar un lluitador de tota la vida pel fet de sortir a cantar en català, la llengua que havia après de la seva mare. Llibertat, de què, ignorants? I per acabar-ho d'embutar, també se xiulà un col·laborador que tingué en aquell lloc la gosadia de dir que va ser perseguit per la passada dictadura. Això és la "España que va bien", repetesc? No serà que això és la Espanya dels figurons, de la primera fila, allà a la Plaza de los Toros de Las Ventas de Madrid, i on per fer els deu reials justos no hi faltava ni el Califa.

AIXÍ VEIEM EL MÓN
i què hi podem fer?
Jo, almanco,
CRIDAR!!!

No volia dir res més. Que estiguen bons.
Us saluda.
Miquel Oliver i Roig
Maria, 15 de setembre, Dia de Cantabria, de 1997.

EL RACÓ DEL POETA

Un judici presidit per Don Miquel
Morey, funcionari de jutjat d'Inca.
Per arrabassar sa coa d'un ase.
Codolada verídica.

Amb s'ase ben encallat
i un passava pel camí,
per favor voleu venir?
que me trob ben apurat,
que s'ase ha llenegat
i ara no me vol sortir

I no és mentida germans
lo d'aquesta codolada,
aquell l'hi pega estirada
i queda amb sa coa amb ses mans

Ara tu m'has destruït!
S'ase m'has desgraciat.
Després d'haver-se pegat
el va citar en es jutjat,
i un judici distingit
a tots dos ha castigat.
Un per esser maltractat
i s'altre per perdre es sentits
i s'ase qui pegava uns crits
que massa havia bramat.

I aquí en Miquel Morey,
pel jutja autoritzat;
sa va posar indignat
Vos aplicaré sa llei!.

Aquí no hi ha més demora,
aquest s'ase s'endurà
i quan hagi tret sa coa
s'animal te tornarà.

Requaranta mil punyetes!
S'ase no l'hi vull donar!.
Idò aquí has de pagar
amb sos diners a sa mà
cent quaranta mil pessetes.
I aquí ja podeu firmar
i donar-vos tots dos sa mà
i no parreu més de braguetes.
Aquí es judici acabà! ! ! .

Inca, a 19 de setembre de 1997
Així m'ho ha contat en Miquel
Morey Moltes gràcies
Miquel Rosselló Quetglas

A Don Gabriel Jordà Garau.
Practicant humanista i un gran
donant de sang. Condecorat per
les autoritats de Madrid.

Me contaren dins Madrid
que era un donador de sang,
està registrat i escrit
que un home tan decidit
per força serà un sant

Visca en Gabriel Jordà,
senyor de categoria,
el varen condecorar
perquè sa sang va donar
per fer viure una altra vida.

Sa Creu Roja amb alegria
ses gràcies l'hi vol donar
i tot el poble de Maria,
amb la més gran cortesia
dins la història el posarà

Un amic que t'estima.
Miquel Rosselló i Quetglas
Inca, octubre de 1997.

Es padrí d'es Pla

M'han dit que es padrí d'es Pla
té una guarda de bous
i per tot vol blavejar
que té la seu plena d'ous,
però els hi varen robar!

Oh! Bernat Quetglas Sunyer,
des Pla i tota Maria
ets un home tan feiner,
que per omplir un paner
necessites tot lo dia.

A devers s'Última Hora
en Pere Gil t'hi espera,
ell te fa sa garangola
perquè l'hi facis escola
per fer-li una glosa bella.

Una abraçada.
Miquel Rosselló i Quetglas
Inca, octubre de 1997.

Unes gloses a Don Pere Gil,
Director dels glosadors de Mallorca.

Som en Miquel Rosselló
que no puc pegar cap salt,
fa quatre anys que estic malalt
vigilat per un doctor.

Vostè és un gran glosador,
dins Mallorca anomenat
i jo visc paralitzat.
a dins un metre quadrat
i esper sa vostre lliçó.

Vostè té categoria
i és un gran home de bé,
tota s'illa mallorquina
l'hi vol rendir pleitesia
perquè sap fer bon paper.

Si pel cas s'estrevenia
i me vol conèixer més bé,
amb molta i gran simpatia
amb un abraçada el rebré.

Si jo pogués caminar,
vendria al Consolat
i a tots daria sa mà
perquè em pogueu ensenyar
com se compon un glosat.

En glosa o en poesia
a tots vos vull abraçar,
amb amor i alegria.
I que la Verge Maria
a tots mos pugui ajudar.

Que en faceu de lo millor,
a dins aquest Consolat
Pensau amb en Rosselló
que viu d'amor i dolor
amb el cor paralitzat.

Senyor Gil tengui alegria,
vostè es un gran glosador.
Vol sabre com pas el dia?
dins la vostre poesia
que té una bona llecció.

Una abraçada....
Miquel Rosselló i Quetglas
Inca, 21 de setembre de 1997

LA COLCADA

(D'UNS DAMUNT ELS ALTRES)

"Tot s'ha perdut...;
la Colcada, molts pocs la
recorden ja,
d'aquella formosa diada
d'aquí poc temps ningú no hi
haurà
que en puga contar cap mot;
quan jo encara era fadrina...
- 'Contau-mos-ho tot,
padrina!

Contau-mos-ho tot!"

Idò ben de matinada
quan el sol frega la mar
sonava la trompetada
que fou força celebrada
per la senyora Munar.

Ja els canonges de la Seu
lluïen les millors gales.
L'escolà en comptà deu
que corrien per les sales
més grans que les d'en
Maneu.

'Draps-rasos i branques d'om,
murta pel mig dels carrers
i la gent de gom en gom.
Quin dia aquell de més trull!
I era avui mateix, mesquina!
- Tal dia com avui, padrina?
Tal dia com avui?

El poble és a la feina
i tots els rics al carrer
perquè es la seva eina
passejar i menjar bé
i estovar qui esqueina.

A les dotze tots a missa,
nobles, clergues, diputats.
La senyora que no frissa,
porta els pits ben ajustats
i ajustada la camisa.

'I els menestrals més antics,
amb los penons de l'ofici,
duien com a bons amics
sense rancor ni malícia
per conservar més les paus,
els esclaus a la Marina.
- Que hi havia esclaus,
padrina?
Que hi havia esclaus?
Quatre-cents mil mallorquins
que ja no tenen memòria
i són en mans de mesquins

que saben refer la història
i els fan viure en els llimbs.

Damià, el socialista,
aquell de mirar estantís,
llueix un vestit de llista,
i clava dent a un pastís,
rapinyat a un turista.

Grosske, el del puny estret,
ha volgut fer la nyeu-nyeu,
i camina cap baixet
com en Simó Cirineu,
que no era gens condret.

De cap a peus brufats d'or,
amb rics mantells adornats
de lama o tissú del bo;
per aquí anaven passant
cap a Santa Catalina.
- Per aquí davant, padrina?
Per aquí davant?"

Ai, si jo vos ho digues
com anava el senyor Orta!
Presumia d'allò més,
engallat davant la porta
com els antics requetés.

I dona Maria Antònia?
Que vos puc dir en justícia?
Era com una begònia
amb uns ullons de malícia
que pregonaven victòria.

Vestia tota de blanc.
Amb un gavatz tan massís
que si no era de fang
provocava rar encís
a qui tenia davant.

'I després amb creu alçada
els canonges de la Seu
i el bisbe, mitra posada,
que aquest dia anava a peu,
i a la fi per més honor
una música divina.
- Quina processó, padrina!
Quina processó!"

Després de cantar missetes
amollaren colomets
i tots feren mamballetes
i els escolans eren drets
per guanyar-se vi amb
galetes!

L'horabaixa, què hem de dir?
Tots anaren a Son Pardo
i allà entre la pols i el vi,

tots foren del mateix bàndol
per fer guanyar un cavall fi.

Que ho eren tots, de gojosos,
si el poni feia carrera
per davant els cavalls coixos
que esprintaren cap enrere
per defugir els embossos.

Quan les carrosses passaven
amb les dames, els senyors
tirant-los-hi les banyaven
d'aigües de bones olors;
i els ous noscats de picat
estaven plens de farina.
- Que en véreu cap mai
padrina, d'enfarinolat?"

Visca Mallorca! Eren mil
amb en Güell i en Toni Tatxa.
I en sentiren altres mil
que deien, amb veu de fatxa,
jViva la Guardia Sivil!

Matas pegava un botet
si Mato també el pegava
i Ferrer duia un palet
amb una senyera blava
perquè es d'allò més condret.

I més tard, a la vetlada,
omplen de coets el cel
que sols cremen a qui bada
I a la terra nata i mel
per celebrar la Diada!

'- Oh Senyor! Quantes
famílies
mortes sense successió!
Can Net el comanador,
els Sales, els Santacífies,
can Torrella de Borneta,
can Ferrandell, can Pujades,
can Moranta, can Dureta,
Bergues, Serraltes,
Sanglades,
Sunyers, d'Oms i Desclapers!
Senyors tots de bandolina.
- Què de cavallers, padrina!
Què de cavallers!"

I el Poble? El poble que feia?
Passava i no deia res.
I a l'hora de riure, reia,
perquè el fat del poble és
treballar mes que la reia."

Llorenç Capellà, escriptor.

(Aquest escrit sortí publicat al Diari de
Balears, el dia de la nova Diada de Mallor-
ca)

La sogra de Sant Pere

Quan la meva nit ja no podia ser més negra i el dimoni encara hi pintava milanes, la divina providència va fer possible el miracle -ben mirat- que m'arribàs una carta del missioner manacorí i bon amic Pere Fons que, sense fer caure del tot aquest teló tan obscur de l'espai escènic del meu devenir, sí s'hi ha afanyat força, tot permetent de veure-hi una mica més clar.

Donat que la consider una mena de prodigi en molts sentits que seria bo analitzar particularment però per als quals no hi ha el suficient espai, m'agradaria, almenys, compartir aquesta perla vera de carta amb vosaltres.

La carta, escrita a mà, ocupa les dues cares senceres d'un foli. No porta data concreta -un incert «Agost 1997»- i està remesa des de la preciosa ciutat peruana de Cascas. La transcripció és literal.

Diu així: "Jaume i Família.

Ja he llegit els dos llibres que m'enviares [es refereix a «El sexe del profeta» i «Encís de minyonia»].

Primer, gràcies per l'atenció de regalar-me i fer-me arribar els llibres.

Llavors et diré que m'han agradat molt tots dos, però, i sobretot, «Encís de minyonia». És tota una obra literària, deixant a part el contingut, que és riquíssim en detalls i emocions.

Te diré també que, humilment, en alguns bocinets, m'hi he sentit una mica identificat.

És que quan un premsa el passat dins un fogasser hi troba punts conflictius que han fet capgirar la vida d'un mateix.

El que passa és que les vinclades o rompudes de l'arbre, si no són curades i endreçades a temps, s'endureixen, posen call, saquelló, que més tard ja és difícil de dur al

Pere Fons escriu a Jaume Santandreu

solc; i, en la més de les vegades, no ens resta més que acceptar, plorar i seguir vivint amb la voltera o gep causat per moments punta de la nostra infantesa, joventut o maduresa.

Però com bé dius, és bo descobrir i reconèixer els capgirons de la vida que ens han creat llobada en alguns moments crucials.

Enhorabona per aquestes obres i tantes coses bones que vas creant al llarg de la teva caminada per aquesta terra com a missatge de l'únic Senyor, el Déu d'Abraham, Isaac, Jacob, Josep, Moisès, David, Salomó, Ignasi, Jeroni, Cerulari, Eckhart, Savoranola, Simó Tort, Marx, Joan XXIII, Óscar Romero, els màrtirs de Culquinarca, els de l'ambaixada del Japó, etc., que han anat omplint la copa de la vermella sang de venes redemptores.

No te cansis d'empènyer la puta barca de Pere, ell la tenia de quatre fustes velles de la sogra de Cafarnaüm i ara està folrada d'or robat a totes i cadascuna de les tribus de la humanitat.

Però si un dia li cau, l'hi roben i perd la lluentor podrida del metall que no es corca, li posarem un poc de petroli i lluiran altra vegada les fustes d'aquella dona que el Senyor curà de qualsevol constipat. Amén.

He escrit ample i ara em falta paper.

En Jaume Pons ha llegit els llibres i li han agradat molt. Ara els llegeix en Toni Bonet i així els ens passam. Gràcies.

Records a ta mare, germanes, cunyats, nebots i altres herbes de l'entom. Per a tu, una apassionada abraçada Pere».

Jaume Santandreu

(Columna publicada al diari "El dia del mundo" el dia 22 d'agost)

Jaume Santandreu ens conta la carta de Pere Fons

LES COMPETÈNCIES D'EDUCACIÓ: THE NEVER ENDING STORY

Les negociacions per aconseguir les competències d'Educació sembla que no acabaran mai. Una vegada més, la capacitat negociadora del Govern Balear torna a posar-se en evidència. Ja hem perdut el compte dels anys que fa que ens prometen el traspàs imminent d'aquestes competències. Unes competències que encara ens neguen i que ens condemnen a ser l'única Comunitat Autònoma de l'Estat espanyol, amb una llengua oficial a més del castellà, que no gestiona l'àrea d'educació no universitària.

De cada vegada és més sòlida la sospita que el Govern central ens tornarà a passar en cançons. Des del Govern Balear, s'apunta que el traspàs es podria endarrerir un any. El conseller d'Educació i Cultura, Manuel Ferrer, s'abriga abans de ploure i justifica la ineficàcia del seu departament dient que les Balears no es conformen amb una dotació econòmica de 35.000 milions de pessetes per a Educació. Des de quan a Madrid escolten els plors i les reivindicacions del Govern Balear? I això que ara, a la Moncloa, despengen l'auricular quan hi telefona l'Honorable President, Jaume Matas.

O anam molt errats, o tot quedarà en no-res. Quedarem sense competències, amb les repercussions que això tindrà per a la cessió del 30% de l'IRPF, o les haurem d'assumir amb una dotació econòmica ínfima.

No fa molt, l'STEI, el Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes, i el PSM presentaren un informe sobre el cost de les transferències d'Educació: les xifres són ben clares. Cada alumne de les Balears rep 84.000 pessetes menys que la mitjana estatal, i segons els càlculs del sindicat majoritari entre els mestres illencs, la nostra Comunitat necessita entre 55.000 i 60.000 milions de pessetes per garantir la supervivència i la qualitat del sistema educatiu. Si el Govern Balear acceptàs un finançament inferior a aquest o es conformàs amb l'oferta actual, 35.000 milions de pessetes, podríem dir que hem begut oli i que rebríem una partida inferior a la mitjana que ja destina actualment el ministeri arreu de l'anomenat territori MEC. El PSM tem que darrera aquest procés de "negociació", entre els governs central i autonòmic, s'amaga un desinterès absolut del PP a l'hora de defensar l'ensenyament públic: qui vulgui ensenyament de qualitat que el pagui i qui no el pagui pagar...

Les dades que maneja l'Stei són contundents, i el PSM les valora amb una gran preocupació perquè si no es compleixen els objectius econòmics de la transferència d'Educació, ens trobarem en una situació difícilment sostenible i amb el més que possible desmantellament del sistema públic d'ensenyament. Ara com ara, s'han de construir de forma imprescindible 6 centres d'educació secundària arreu de les Balears, si bé la previsió de les necessitats reals que té la nostra Comunitat Autònoma és

de 17 centres, més quatre escoles d'idiomes que s'haurien de repartir entre Palma, Inca, Manacor i Eivissa, amb l'increment de plantilla docent que aquest fet suposaria. No cal dir que fins ara els criteris que s'han seguit per dotar els municipis d'instituts i d'escoles han estat purament polítics i electoralistes. Un bon exemple n'és el dèficit existent en els municipis del Pla de Mallorca. Els alumnes d'aquesta mancomunitat s'han de desplaçar enfora dels seus termes per anar a classe.

Tampoc no podem oblidar que les competències d'Educació en ser transferides ens permetran fixar un model educatiu propi. Un model que haurà d'incloure la realitat cultural, geogràfica i social de les Balears. En aquest sentit, és especialment important que es destinin esforços, des de l'administració pública, i recursos econòmics suficients per impulsar i garantir el procés de normalització lingüística en els centres d'ensenyament. Això signifiquen uns 3.000 milions de pessetes d'inversió, una xifra moderada si temin present que el País Basc en destina 20.000 només a Normalització Lingüística i 8.000 per a reciclatge del professorat.

Firmar un conveni de finançament en males condicions, significaria quedar hipotecats de per vida i les conseqüències serien immediates: un ensenyament deficient o s'haurien de treure els doblers d'altres partides del pressupost autonòmic, un fet que no resultaria gens estrany per al nostre executiu, emparat per un partit (el PP) tan avesat a tapar forats. No cal dir, però, quines repercussions es deriven de desestabilitzar un pressupost.

Falta saber fins a quin punt preocupa, a la sucursal del Consolat de la Mar, el futur de l'educació dels ciutadans de les Balears. Després de veure i de seguir de prop les desafortunades actuacions del Govern Balear, la conclusió és que el preocupa ben poc.

És impossible oblidar, en aquests moments, altres processos de negociació del Govern Balear amb l'administració central, que també han resultat nefastos. On són els 57.000 milions del conveni de carreteres? Ni s'ha firmat cap conveni, ni tenim els doblers i ja s'apunta la possibilitat que els ciutadans de Balears hagin de pagar peatges a les autopistes. Els nacionalistes de Mallorca lluitarem per evitar que l'Educació també sigui de "peatge".

Res no ens agradaria més que poder felicitar el Govern Balear per haver sabut defensar, per primera vegada, els interessos del nostre poble.

Pere Sampol i Mas, Secretari General del PSM-NM i diputat del Parlament Balear

CARRERANY ESPORTIU

TORNEIG DE FUTBET 1997

L'equip del Bar Sa Plaça de Sineu es va proclamar Campió del torneig de futbol masculí 1997. Un any més el Bar Sa Plaça ha demostrat, ja des d'un principi, que són els millors. Han jugat molt bé tot el torneig, han jugat ordenats, seriosament, amb les coses molt clares des d'un principi, la qual cosa ha fet que hagin quedat invictes, és a dir, han guanyat tots els partits del torneig. També cal destacar que com a millor jugador del torneig va ser elegit n' Andreu Alcover del Bar Sa Plaça, i el màxim goleador va ser Antoni Font, també del Bar Sa Plaça.

La final la jugaren contra El Taller B. Mestre i va ser molt disputada, el resultat va ser de 2-1. El tercer lloc va quedar el Restaurant Ses Torres que va guanyar al Rest. Diplomàtic per 6-3.

Equip 15 anys de Cop de Gas, campió del torneig femení de futbol

TORNEIG DE FUTBET FEMENÍ 1997

Les guanyadores del torneig de futbol femení varen ser les de 15 anys de Cop de Gas que guanyaren la final a les de Cop de Gas, les terceres quedaren el Pub Creixent i les darreres el Pub Es Clot. Na Maria Antònia Gomila va ser

elegida la jugadora més elegant del torneig i na Fanny Vallori la jugadora més veterana (que més anys fa que juga els tornejos d'estiu).

El segon equip classificat al torneig femení, fou el Cop de Gas

Pub Creixent, equip tercer classificat

TORNEIG FUTBOLET INFANTIL

Els guanyadors va ser l'equip de Cop de Gas que guanyaren la final a l'equip del Bar Poliesportiu. Es va decidir als penals.

ACTUALITAT DEL F. C. MARIENSE

Pel que sabem fins aquests moments, els equips del Mariense; l'equip femení, i els equips masculins de benjamins, alevins i infantils ja han començat a entrenar de bon de veres per aquesta present temporada que està a punt de començar. Desitjam a tots els equips que tenguin molta sort.

Joan Gual Bergas

Equip Cop de Gas, guanyador del torneig de futbolet infantil

Pub Es Clot, equip quart classificat

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA - Centre Coordinador -

**Consell Insular
de Mallorca**